

พัฒนาการของสภาเพเลเบียนในสมัยสาธารณรัฐโรมัน

ธิติพงศ์ มีทอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

pices01aphrodite@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง “พัฒนาการของสภาเพเลเบียนในสมัยสาธารณรัฐโรมัน” มีวัตถุประสงค์ศึกษาพัฒนาการของสภาเพเลเบียน ผลจากการศึกษาพบว่าสภาเพเลเบียนก่อตั้งขึ้นในช่วงเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบอาณาจักรโรมันมาสู่สมัยสาธารณรัฐโรมันโดยอาศัยพื้นฐานจากคูเรีย ซึ่งเป็นสภาดั้งเดิมที่เกิดขึ้นนับตั้งแต่สมัยพระเจ้าโรมูลุสทรงสร้างขึ้น ทั้งนี้สภาเพเลเบียนในช่วงระยะเวลาแรกไม่มีบทบาทเท่าที่ควรเพราะอำนาจส่วนใหญ่ตกไปอยู่ที่วุฒิสภาซึ่งเป็นสภาของชนชั้นสูงโรมันเป็นสำคัญ จวบจนกระทั่งเมื่อเวลาผ่านไปชนชั้นเพเลเบียนได้เรียกร้องอำนาจในการใช้กฎหมายของตนเองมากขึ้น ส่งผลให้สภาเพเลเบียนมีอำนาจมากขึ้น อำนาจที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือการบัญญัติกฎหมายซึ่งกฎหมายของพวกเพเลเบียนในเวลาต่อมาเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับใช้ทั้งกับพวกแพทริเซียนและพวกเพเลเบียน และส่งผลให้กฎหมายที่ผ่านโดยสภาเพเลเบียนมีศักดิ์และสิทธิ์และมีพัฒนาการความทัดเทียมเฉกเช่นเดียวกับกฎหมายที่ผ่านโดยวุฒิสภาของโรมันในเวลาต่อมา

คำสำคัญ: สภาเพเลเบียน เพเลเบียน แพทริเซียน กฎหมาย

Development of Plebeian Council in Roman Republic.

Dhitiphong Meethong

Nakhon Pathom Rajabhat University

pices01aphrodite@gmail.com

Abstract

The article "Development of the Plebeian Council in Roman Republic" aims to study the evolution of the Plebeian Council. The results of the study revealed that the Plebeian Council was formed during the transition from the Roman kingdom to the Roman Republic based on the Curia. This is the original council that has existed since the creation of King Romulus. The Plebeian Council during the first time did not play a role as it should because most of its power fell to the Senate, which was the council of the Roman aristocracy. Until, over time, the plebeians demanded more power to exercise their own laws. As a result, the Plebeian Council had more power. The power of great importance was the enactment of the laws of the plebeians that would later apply to both the Patricians and the plebeians and as a result, the laws passed by the Plebeian Council were as sacred and equal as those passed by the later Roman Senate.

Keywords: plebeian council, plebeian, patrician, law

บทนำ

สภาพลเบียน (Plebeian council) [concilium plebis ภาษาละติน] เป็นสภาสำคัญของชาวโรมันในสมัยสาธารณรัฐโรมัน หน้าที่หลักของสภาดังกล่าวคือการออกกฎหมายและชำระคดีความโดยพลเบียน ทั้งนี้กฎหมายที่ผ่านสภาดังกล่าวนี้จะถูกเรียกว่ากฎหมายแบบเพลบิสไซต์ (plebiscites) ทั้งนี้สภาก็ทำการเลือกทริบูนพลเบียน (plebeian tribune) และเอเดิลพลเบียน (plebeian aedile) นอกจากนี้สภาพลเบียนยังสามารถพิจารณาคดีทางตุลาการได้เช่นเดียวกัน สภาพลเบียนก่อตั้งขึ้นโดยอาศัยพื้นฐานของสภาคูเรียซึ่งเป็นสภาเผ่าพันธุ์ของชาวโรมันที่มีมายาวนาน โดยใน 471 ปีก่อนคริสตกาล สมาชิกพลเบียนได้มีการเลือกใช้วิธีการของสภาคูเรียในการบริหารสภาขึ้น ในช่วงระยะแรกนั้นสภาพลเบียนจะมีการประชุมระหว่างสมาชิกกันที่บริเวณสระน้ำโคมิทียม (comitium) โดยจะมีทริบูนพลเบียนเป็นผู้เรียกประชุมสภาดังกล่าวขึ้น สภาดังกล่าวนี้จะไม่พบพวกแพทริเซียนซึ่งเป็นชนชั้นสูงของโรมันเข้าประชุมสภาแต่อย่างใด

พัฒนาการของสภาใน 509-471 ปีก่อนคริสต์ศักราช

สาธารณรัฐโรมันถูกก่อตั้งขึ้นใน 509 ปีก่อนคริสตกาล ประชาชนชาวโรมันถูกแบ่งออกเป็น 30 กลุ่มหรือคูเรีย (Curiae) ทั้งนี้พลูทาร์คนักประวัติศาสตร์โรมันได้บันทึกไว้ว่าคูเรียเป็นการแบ่งแยกย่อยของเผ่าโรมันในอดีตในสมัยที่โรมิวลุสได้ปกครองอาณาจักรโรมัน Gwynn [1] ระยะแรกเริ่มนั้นโรมันมีทั้งหมด 30 กลุ่มใหญ่ ทั้งนี้สภาคูเรียหรือสภากลุ่มได้ถูกจัดให้เป็นระบบโดยอิงพื้นฐานของโครงสร้างทางภูมิศาสตร์ของโรมัน ในช่วงเวลาแรกเริ่มแต่ละคูเรียจะมีงานเทศกาลเทพเจ้าและ

พิธีกรรมทางศาสนาเป็นของตัวเองโดยอิงเข้ากับระบบกลุ่มของตนเอง ทั้ง 30 คูเรียได้รวมตัวกันเป็นสภาคูเรีย (curiate assembly) ขึ้นในลำดับต่อมา [comitia curiata ภาษาละติน] ในแรกเริ่มนั้นสภาคูเรียถูกก่อตั้งขึ้นไม่นานภายหลังจากการก่อตั้งอาณาจักรโรมันเมื่อ 753 ปีก่อนคริสตกาลนับตั้งแต่สมัยโรมิวลุส ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสภาคูเรียหรือสภาคูเรียนั้นมีพัฒนาการเป็นมาอย่างยาวนาน Crawford [2] สภาคูเรียยังมีส่วนสำคัญในการเลือกษัตริย์องค์ต่อไปขึ้นมาปกครองชาวโรมันด้วยเช่นกัน ในช่วงเวลานี้พวกสมาชิกเพลเบียนยังไม่มีสิทธิทางการเมืองรวมถึงไม่มีอำนาจใด ๆ ในการออกกฎหมายด้วย เนื่องจากพวกเพลเบียนในแต่ละครอบครัวจะต้องพึ่งพาอาศัยครอบครัวของพวกเขาแพทริเซียนในแต่ละกลุ่มที่ตนเองสังกัดเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้เพราะกลุ่มชนเหล่านี้เป็นผู้ที่ผูกขาดความรู้รวมถึงมีทรัพย์สินเงินทองมากในโรมัน ด้วยเหตุนี้เองชนชั้นเพลเบียนจึงต้องพึ่งพาพวกแพทริเซียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เพราะไม่มีความสามารถพอ Triggs [3] พวกเพลเบียนจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของคูเรียเดียวกับพวกแพทริเซียน และทำให้พวกแพทริเซียนกลายเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการลงมติในสภาคูเรียเป็นสิ่งสำคัญ

สภาเพลเบียนถูกก่อตั้งขึ้นแรกเริ่มโดยมีตำแหน่งตรีบุนเพลเบียนเป็นตำแหน่งสูงสุดของสภาในราว 494 ปีก่อนคริสตกาล ทั้งนี้พวกเพลเบียนมีการประชุมกันก่อนหน้าที่จะมีการแต่งตั้งตำแหน่งตรีบุนเพลเบียนขึ้น แต่ทว่าสภาแห่งนี้ก็ยังไม่มีความบอบทางทางการเมืองโดยเฉพาะการออกกฎหมายหรือการรับรองกฎหมาย ตำแหน่งตรีบุนเพลเบียนและเอดิลเพลเบียนเกิดขึ้นใน 494 ปีก่อนคริสตกาลภายหลังจากที่มีการประชุมสภาเพลเบียนอย่างเป็นทางการครั้งแรก พวกเพลเบียนได้จัดการประชุมในตอนกลางคืนในพื้นที่ที่สระน้ำโคมิทียม โดยเหล่าสมาชิกพยายามที่จะจัดการแก้ไขปัญหาทางชนชั้นในสังคมที่มีมาอย่างยาวนาน Mousourakis [4] นอกจากนี้ยังมีการแก้ปัญหาหนี้สิน การถือครองที่ดิน การรับใช้เป็นการทาสในโรมัน เป็นต้น การประชุมในหลายครั้งก่อนหน้านั้นตรีบุนเพลเบียนได้ถูกจับกุมในข้อหาสมคบคิดเป็นปฏิปักษ์กับพวกแพทริเซียนด้วยเช่นกัน และทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางชนชั้นเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม อีกสองปีต่อมาคือ 492 ปีก่อนคริสตกาล ตำแหน่งตรีบุนเพลเบียนได้ถูกยอมรับโดยพวกแพทริเซียนในสภาคูเรีย ทั้งนี้สาเหตุสำคัญเนื่องจากพวกเพลเบียนเริ่มมีอำนาจในการต่อรองทางสังคมมากขึ้น Gwynn [1]

พัฒนาการของสภาเพลเบียนระหว่าง 471-27 ปีก่อนคริสตกาล

ในสมัยอาณาจักรโรมันรัชสมัยพระเจ้าเซอร์วิอุส ทูลลิอุส (Servius Tullius) ได้มีการตรากฎหมายการปฏิรูปรัฐธรรมนูญขึ้นต่อเนื่องหลายฉบับ การปฏิรูปหนึ่งที่สำคัญที่ส่งผลต่อการจัดตั้งสถาบันการเมืองใหม่ขึ้นคือการตั้งสภาระบบกลุ่มขึ้นเพื่อเป็นการบริหารบ้านเมืองให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้พระองค์ยังทำการปฏิรูประบบกองทัพ กฎหมายด้วยเช่นกัน การจัดตั้งสภาใหม่นี้จึงเป็นการปฏิรูประบบสังคมในโรมันขึ้นใหม่ซึ่งเป็นการปฏิรูปการบริหารที่ไม่ใช่เกณฑ์ระบบเผ่าพันธุ์ในฐานะที่เป็นคูเรียเหมือนที่เคยใช้กันมาสมัยพระเจ้าโรมิวลุส หากแต่เป็นการแบ่งการปกครองทางภูมิรัฐศาสตร์ในกรุงโรมขึ้น Crawford [2] โดยพระเจ้าทูลลิอุสทรงแบ่งพื้นที่โรมันใหม่ออกเป็น 4 เขตตามภูมิศาสตร์ โดยแต่ละเขตนั้นจะครอบคลุมเผ่าใหญ่ทั้งสิ้นเผ่าแต่เดิมเอาไว้จวบจนกระทั่งในศตวรรษที่ 3 ก่อนคริสตกาล จำนวนของเขตนั้นได้มีการขยายจาก 4 เขตเป็น 35 เขตในที่สุด

การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญเกิดขึ้นอีกครั้งใน 471 ปีก่อนคริสตกาล พวกเพลเบียนได้ตัดสินใจจัดตั้งสภาเผ่าตนเองที่เป็นอิสระจากการแทรกแซงของพวกแพทริเซียนซึ่งมีอิทธิพลควบคุมสภาคูเรียเอาไว้ทั้งหมด ทำให้ในปีเดียวกันพวกเพลเบียนในสภาคูเรียเพลเบียนนั้นได้ผ่านกฎหมายและทำให้พวกตนสามารถจัดตั้งสภาของพวกเขาขึ้นได้ Mousourakis [4] ดังนั้น สภาคูเรียเพลเบียนจึงใช้เกณฑ์คัดเลือกสมาชิกจากระบบเขตเหมือนเช่นสภาคูเรียของพวกแพทริเซียน อีกทั้งยังมีความเป็นประชาธิปไตยมากกว่าสภาคูเรียของพวกแพทริเซียนที่สงวนพื้นที่ไว้เฉพาะพวกตน ข้อแตกต่างของสภาคูเรียเพลเบียนและสภาคูเรียนั้นคือสภาคูเรียเพลเบียนนั้นจะมีเพียงแค่ชนชั้นเพลเบียนเข้าเป็นสมาชิกในสภาเท่านั้น ในขณะที่สภาคูเรียจะมีการ

ผสมผสานระหว่างพวกแพทริเซียนและพวกเพลเบียนคละเคล้ากันไป แต่ทว่าชาวโรมันซึ่งเป็นพวกเพลเบียนจำนวนมากก็ถูกจำกัดสิทธิและสถานภาพในการลงมติด้อย่างมาก

สภาคูเรียเพลเบียนมีการเลือกเจ้าหน้าที่ขึ้นมากปรองสมาชิกสองตำแหน่งคือตรีบุนเพลเบียนและเอโดล์เพลเบียน ทั้งนี้สภาคูเรียเพลเบียนเริ่มมีอำนาจในช่วงเวลานี้ การจัดตั้งสภาดังกล่าวนี้ทำให้ที่ประชุมสภาเพลเบียนมีอำนาจสูงเพิ่มมากขึ้น Triggs [3] ในขณะที่เดียวกันสกุลต่างยินยอมตามข้อเรียกร้องข้อเสนอของสมาชิกสภาเพลเบียน แต่อย่างไรก็ดี พวกแพทริเซียนก็ต่อต้านกฎหมายฉบับนี้จากสภาคูเรียเพลเบียนเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ใน 291 ปีก่อนคริสตกาล สภาคูเรียเพลเบียนได้มีการผ่านกฎหมายแมเนีย (lex Maenia) ทำให้พวกเพลเบียนมีอำนาจในการสร้างข้อต่อรองเงื่อนไขและเสนอกฎหมายได้มากขึ้น กระทั่งใน 287 ปีก่อนคริสตกาล ทางสภาเพลเบียนได้มีการผ่านกฎหมาย lex Hortensia ขึ้นอีกฉบับนี้ทำให้อำนาจของสภาดังกล่าวมีมากยิ่งขึ้น Crawford [2]

อย่างไรก็ดี ใน 88 ปีก่อนคริสตกาล อำนาจของสภาคูเรียเพลเบียนก็หยุดชะงักลงชั่วคราวเมื่อซุลลา (Sulla) ได้ออกกฎหมายโดยเปลี่ยนการลงมติดังสภาหนึ่งร้อย (comitia centuriata) ทำให้สภาเพลเบียนสิ้นสุดอำนาจลง แม้ว่าสภาคูเรียเพลเบียนจะมีอายุยืนนานจนถึงสมัยสาธารณรัฐโรมัน แต่ทว่าสภาเพลเบียนก็สูญเสียอำนาจในการออกกฎหมายและการพิจารณาตีความ ตลอดจนการเลือกตั้งวุฒิสภาซึ่งเป็นพวกแพทริเซียนเป็นสำคัญ Triggs [3] นอกจากนี้ครั้งถึงสมัยจูเลียส ซีซาร์และออกัสตัส ซีซาร์ซึ่งได้เปลี่ยนรูปแบบการปกครองจากระบอบสาธารณรัฐมาเป็นจักรวรรดิโรมันอย่างเต็มรูปแบบ ทำให้จักรวรรดิโรมันมีอำนาจอย่างเต็มที่ในการควบคุมสภาเพลเบียนไว้

ความขัดแย้งทางชนชั้น

การตั้งตำแหน่งตรีบุนเพลเบียนและเอโดล์เพลเบียนถือเป็นสัญลักษณ์ของการสิ้นสุดการต่อสู้ระหว่างชนชั้นแพทริเซียนและชนชั้นเพลเบียนในโรมัน พัฒนาการที่สำคัญเกิดขึ้นใน 449 ปีก่อนคริสตกาล เมื่อสภาเพลเบียนได้มีการออกกฎหมายวาเลเรีย (Valerian law) ซึ่งกฎหมายดังกล่าวว่าด้วยเรื่องพลเมืองที่ถูกตัดสินนั้นมีสิทธิในการอุทธรณ์คดี เนื่องจากพวกเพลเบียนเมื่อเป็นคดีความกับพวกแพทริเซียนนั้นเมื่อแพคดีก็จะได้รับโทษ ซึ่งคดีส่วนใหญ่ที่ถูกตัดสินมาจากชนชั้นแพทริเซียนเป็นสำคัญ Gwynn [1] ขณะเดียวกันกฎหมายฉบับนี้ยังเป็นการลดทอนอำนาจของกงสุลในการตัดสินลงโทษประหารชีวิต ทั้งนี้พวกเพลเบียนต้องการให้มีการบังคับใช้กฎหมายฉบับดังกล่าวอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติในสังคมโรมัน เนื่องจากก่อนหน้านี้กฎหมายที่ออกโดยสภาคูเรียเพลเบียนนั้นมีการประกาศใช้เฉพาะพวกเพลเบียนเท่านั้น ส่วนพวกแพทริเซียนนั้นจะไปขึ้นศาลคูเรียต่างหาก ต่อมาในช่วงศตวรรษที่ 4 ก่อนคริสตกาล พวกเพลเบียนซึ่งยังไม่มีอำนาจทางการเมืองอย่างแท้จริงจึงรู้สึกว่าเขาเองถูกกดขี่และเขาเปรียบจากพวกแพทริเซียนเป็นอย่างมาก ในราว 339 ปีก่อนคริสตกาล พวกเพลเบียนจึงได้ผ่านกฎหมายสาธารณชน (lex publicia) ขึ้นซึ่งทำให้ความขัดแย้งทางชนชั้นที่มีมาอย่างยาวนานได้สิ้นสุดลง กฎหมายฉบับดังกล่าวนี้ย้ว่าด้วยเรื่องเลือกตั้งตรีบุนเพลเบียนขึ้นโดยปราศจากการแทรกแซงจากชนชั้นแพทริเซียนเช่นกัน Mousourakis [4]

สาระสำคัญของกฎหมายสาธารณชนนั้นมีหลักการในการถ่ายโอนอำนาจมายังสภาเพลเบียน แต่อย่างไรก็ดี กฎหมายที่ออกโดยสภาเพลเบียนนั้นได้รับอุปสรรคอย่างมากจากกฎหมายออคโทริทัส ปาทรุม (auctoritas partum) ทั้งนี้ก่อนหน้าที่สภาเพลเบียนจะมีการออกกฎหมายใด ๆ ก็ตามนั้น กฎหมายใด ๆ ก็ตามในโรมันจะต้องเป็นไปตามหลักการออคโทริทัส ปาทรุม (auctoritas partum) หรือหลักการผู้เป็นใหญ่ที่ตราออกมาในวุฒิสภา Crawford [2] กฎหมายระบุว่าสภาใด ๆ ที่ผ่านกฎหมายมานั้นต้องมีวุฒิสภาให้การรับรองจึงจะทำให้กฎหมายที่ออกมาได้ผลบังคับใช้อย่างสมบูรณ์ อย่างไรก็ตามกฎหมายที่ผ่านมาจากสภาคูเรียเพลเบียนนั้นมักถูกตีตกอยู่บ่อยครั้งเมื่อเข้าสู่วุฒิสภาเพื่อให้การรับรอง สถานการณ์ดังกล่าว

เป็นความขัดแย้งอย่างยาวนานจบจบจนใน 287 ปีก่อนคริสตกาล สภาพเศรษฐกิจของพวกเพลเบียนเลวร้ายลงอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ชนชั้นเพลเบียนยังมีปัญหาหนี้สินที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก พวกเพลเบียนต้องการปลดปล่อยภาระที่เกิดขึ้นกับพวกตน แต่ทว่าวุฒิสภาจำนวนมากซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ได้ปฏิเสธคำร้องขอของพวกเพลเบียนที่ต้องการให้แก้ไขปัญหานี้ ด้วยเหตุนี้พวกเพลเบียนจึงไปรวมกันตัวกันที่บริเวณจันคูลุม (Janiculum) เพื่อประชุมหารือเกี่ยวกับวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น ในที่สุดผู้นำของเพลเบียนคือควินตัส ฮอว์เทนซิอุส (Quintus Hortensius) ได้ถูกแต่งตั้งขึ้นจากบรรดาสมาชิกและเขาได้ผ่านกฎหมายฮอว์เทนเซีย (Hortensian law) ขึ้น ความสำคัญของกฎหมายคือการสิ้นสุดของการใช้อำนาจออคโทริทัส ปาทรุมซึ่งยึดถือปฏิบัติโดยพวกแพทริเซียน และเป็นการลดทอนอำนาจความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายที่ผ่านโดยสภาคูเรียด้วย ซึ่งถือเป็นความสำเร็จของกฎหมายฉบับนี้ที่ผ่านโดยสภาดังกล่าว Gwynn [1]

กล่าวได้ว่าสภาเพลเบียนนั้นถือกำเนิดขึ้นโดยคูเรียโดยทำหน้าที่เป็นสภาเลือกตั้งและผ่านกฎหมาย ในขณะที่สมาชิกเพลเบียนสามารถที่จะลงมติหรือเสนอข้อกฎหมายใด ๆ ก็ได้ สภาเพลเบียนจะเลือกตริบูนเพลเบียนเป็นประธานของการประชุม Triggs[3] อย่างไรก็ดี ในช่วงของการประชุมในสภาเพลเบียนนั้นพวกเขาจะหารือแก้ไขปัญหาคอนโทรลต่าง ๆ รวมถึงการพิจารณาคดี ปัญหาเรื่องราวข้อขัดแย้งระหว่างพวกเพลเบียน ข้อกำหนดในทางการเมือง เป็นต้น ระบบสภากลุ่มได้ถูกนำมาใช้ในสภาเมื่อ 471 ปีก่อนคริสตกาลนั้นจึงถือได้ว่าเป็นรากฐานที่สำคัญของสภาเพลเบียนเป็นอย่างมาก แม้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างตริบูนและระบบกลุ่มในสังคมโรมันจะไม่มี ความชัดเจนก็ตาม ทั้งนี้เมื่อจำนวนกลุ่มในโรมันเพิ่มจำนวนมากขึ้น กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ได้อยู่นอกกรุงโรมมากขึ้น ในขณะที่ตริบูนจะพำนักอยู่ในกรุงโรมเป็นสำคัญ ในระบบกลุ่มสังคมนั้นสภาเพลเบียนจะเลือกตริบูนขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงของพวกเพลเบียนด้วยกันรวมถึงเป็นการคานอำนาจกับกงสุลของพวกแพทริเซียนเช่นเดียวกัน ตริบูนจะได้รับความเคารพอย่างมากและมีสถานภาพศักดิ์สิทธิ์และสูงส่งด้วย ความสำคัญของตริบูนสังเกตได้จากการที่พวกเพลเบียนจะทำการสาบานและปฏิญญาร่วมกันว่าหากใครทำร้ายตริบูนคนเหล่านั้นจะถูกแก้แค้น และเมื่อเวลาผ่านไปสภาเพลเบียนได้กลายเป็นกลไกสำคัญในการออกกฎหมายในสมัยสาธารณรัฐและได้หมดความสำคัญลงในสมัยซุลล่า

สถานภาพบทบาทของสภาเพลเบียน

ตริบูนเพลเบียนถูกเลือกจากสมาชิกสภาเพลเบียน ในช่วงแรกเริ่มนั้นมีตริบูนเพลเบียนมีเพียง 2 คนเท่านั้นและต่อมาก็ได้เพิ่มขึ้นเป็น 5 คนตามลำดับเพื่อเป็นการถ่วงดุลและกระจายอำนาจ จบจบจนกระทั่งใน 457 ปีก่อนคริสตกาล จำนวนตริบูนเพลเบียนนั้นได้เพิ่มขึ้นเป็น 10 คน คณะตริบูนจะทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงให้กับพวกเพลเบียนในโรมันในการปกป้องผลประโยชน์ของพวกเพลเบียนจากการใช้อำนาจมิชอบของพวกแพทริเซียน Crawford [2] ตริบูนยังสามารถเรียกประชุมโดยที่พวกเขาจะทำหน้าที่เป็นประธานของสภาในการประชุมดังกล่าว ตริบูนมีส่วนสำคัญต่อการสนับสนุนการออกกฎหมาย การประชุมสภา และการบังคับใช้กฎหมายในฐานะที่เป็นผู้นำของสภาเพลเบียนด้วย อำนาจดังกล่าวนี้จึงทำให้ตริบูนมีอำนาจควบคุมพวกเพลเบียนได้อย่างเบ็ดเสร็จและทำให้เพลเบียนต่างให้ความเคารพเชื่อฟังตริบูนเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ดี นักประวัติศาสตร์ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับสภาเพลเบียนและสภาเผ่าพันธุ์ว่ามีความคล้ายคลึงกันมาก โดยนักประวัติศาสตร์อริบยาได้ว่าสภาเผ่าพันธุ์ (Comitia Tributa Populi) เป็นการจัดระเบียบประชากรที่อยู่อาศัยของชาวโรมัน ซึ่งสภาเพลเบียนและสภาเผ่าพันธุ์ที่มีความคล้ายคลึงเป็นอย่างมาก นักประวัติศาสตร์บางคนเชื่อว่าสภาเพลเบียนนั้นพัฒนามาจากสภาเผ่าพันธุ์ในช่วงราว 339 ปีหรือราว 287 ปีก่อนคริสตกาล อันเป็นผลมาจากการออกกฎหมายฮอว์เทนเซีย (lex Hortensia) ในราว 287 ปีก่อนคริสตกาล กฎหมายฉบับนี้ทำให้พวกแพทริเซียนถูกกีดกันออกไปจากสภาเพลเบียนตามข้อห้ามของกฎหมายฉบับดังกล่าวนี้ Mousourakis [4] นักประวัติศาสตร์ยังมองว่าสภาเพลเบียนเป็นสภาพิเศษซึ่งรวบรวมพวก

เพลเบียนไว้เท่านั้น ขณะที่สภาเผ่าพันธุ์นั้นเป็นการรวมกลุ่มของพวกเพลเบียนและแพทริเซียนเป็นสำคัญ สภาเผ่าพันธุ์นั้นเป็นสภาที่ไว้เพื่อเลือกตั้ง ในขณะที่สภาเพลเบียนเป็นสภาสำหรับการออกกฎหมายและตัดสินพิจารณาคดีความทั้งปวง

กฎหมายฮอร์ทินเซียที่ผ่านสภาเมื่อ 287 ปีก่อนคริสตกาล เป็นการหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยใช้กลไกของสภาเพลเบียนเป็นหลัก กฎหมายนี้ผ่านขึ้นโดยสมัยเผด็จการควินตุส ฮอร์ทินเซียส (Quintus Hortensius) ซึ่งเป็นการประนีประนอมเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมโรมันโดยนำแกนนำสมาชิกเพลเบียนซึ่งไปประชุมประท้วงกันที่ภูเขาจันiculumเพื่อเรียกร้องให้สมาชิกชนชั้นแพทริเซียนรับรองกฎหมายของพวกเขาให้มีผลบังคับใช้ในโรมัน Gwynn [1] ทั้งนี้ภายหลังจากผ่านกฎหมายฉบับนี้ในสภาหนึ่งร้อยทำให้พวกเพลเบียนต่างยินยอมที่จะเดินทางกลับเข้ามายังกรุงโรมอีกครั้ง ทั้งนี้สาเหตุของการก่อจลาจลสืบเนื่องมาจากเรื่องหนี้สินที่มีเป็นจำนวนมาก ความเหลื่อมล้ำทางชนชั้น ตลอดจนความลักลั่นทางกฎหมายที่เกิดขึ้น นอกจากนี้สัณฐานยังกล่าวถึงปัญหาจากการที่เจ้าที่ดินในชนบทซึ่งเป็นพวกเพลเบียนที่ควบคุมเสียงส่วนใหญ่ในสภา เจ้าที่ดินซึ่งเป็นผู้เพลเบียนผู้มั่งคั่งสามารถควบคุมเสียงจำนวนมากไว้ได้เป็นจำนวนมาก และยังเป็นช่องว่างทางชนชั้นระหว่างพวกเพลเบียนคนจนและพวกเพลเบียนคนรวย ปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้กงสุลและตรีบุณเพลเบียนเห็นความจำเป็นในการปฏิรูปที่จะต้องทำให้พวกเพลเบียนที่อยู่ในพื้นที่ชนบทที่ยากจนกลับมามีสถานะและมีสิทธิ์ Triggs [3]

กฎหมายดังกล่าวเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการต่อสู้ที่ยาวนาน ระหว่างชนชั้นพวกเพลเบียนและพวกแพทริเซียน ซึ่งพวกเพลเบียนได้แยกตัวออกไปโดยเดินทางออกจากกรุงโรมเพื่อแสดงการประท้วง เมื่อพวกเขา รู้สึกว่าตัวเองถูกเพิกถอนสิทธิ์ที่พึงเป็นพึงได้ อย่างไรก็ตาม ความพยายามในการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการออกกฎหมายนั้นมียุคก่อนหน้าแล้ว 2 ฉบับคือ กฎหมายวาเลเรีย-ฮอเรเทีย (Valeria-Horatia law) ซึ่งออกใน 449 ปีก่อนคริสตกาล กฎหมายฉบับนี้ออกโดยกงสุลที่ต้องการให้สิทธิการอุทธรณ์ต่อสามัญชนโดยเฉพาะพวกเพลเบียน ทั้งนี้สืบเนื่องจากพวกเพลเบียนได้มีการก่อจลาจลขึ้นเนื่องจากกฎหมายที่ใช้นั้นไม่มีความเป็นธรรม Crawford [2] โดยในช่วงเวลาก่อนหน้านี้ระบบกงสุลได้ถูกยกเลิกลงชั่วคราวและโรมันหันมาใช้ระบบคณะกรรมาธิการบริหารทั้งสิบคนหรือดีเซมวิเรต (decemvirate) เป็นผู้ปกครองชั่วคราว กฎหมายที่ออกโดยคณะกรรมาธิการบริหารทั้งสิบคนในชุดที่สองนั้นได้อื้อประโยชน์ให้กับพวกแพทริเซียนเป็นอย่างมาก ส่งผลให้พวกเพลเบียนเกิดความไม่พอใจและก่อจลาจลอันนำไปสู่การล้มล้างอำนาจของคณะกรรมาธิการบริหารทั้งสิบคนในชุดที่สอง

ความสำเร็จของสภาเพลเบียนกับการสร้างความเป็นธรรมในสังคม

ต่อมาเมื่อมีการรื้อฟื้นตำแหน่งกงสุลขึ้นใหม่อีกครั้ง กงสุลคนใหม่จึงผ่านกฎหมายวาเลเรีย-ฮอเรเทียแต่ได้มีการอื้อประโยชน์หลายอย่างให้กับชนชั้นเพลเบียน และในเวลาต่อมาราวหนึ่งร้อยปีความขัดแย้งระหว่างชนชั้นได้ปะทุขึ้นอีกรอบ ทำให้กงสุลโรมันได้มีการผ่านกฎหมายฉบับที่สองคือกฎหมายปูบลิลเลีย (Publilia law) หรือกฎหมายสาธารณชนขึ้นใน 339 ปีก่อนคริสตกาล ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ผ่านโดยวุฒิสภาเช่นกันเนื่องจากกระแสความไม่พอใจของชนชั้นเพลเบียนที่มีมากขึ้น ชนชั้นเพลเบียนได้เรียกร้องสิทธิที่พึงได้จากชนชั้นแพทริเซียนอย่างต่อเนื่อง จนทำให้วุฒิสภาซึ่งมีกงสุลเป็นประธานนั้นยอมผ่านกฎหมายปูบลิลเลียซึ่งมีสาระสำคัญคือให้มีเจ้าหน้าที่รัฐเซ็นเซอร์ (censor) คนหนึ่งมาจากชนชั้นเพลเบียน รวมทั้งยังมีการลดอำนาจในสภาคูเรียของพวกแพทริเซียนลง เป็นต้น กฎหมายวาเลเรีย-ฮอร์ทินเซียจึงเป็นการจำกัดอำนาจของวุฒิสภาในการรับรองกฎหมาย อีกทั้งกฎหมายนี้ส่งผลให้ยุติความขัดแย้งทางชนชั้นที่มีมาอย่างยาวนาน รวมถึงยังประกันความมั่นคงในด้านสิทธิทางการเมืองที่เท่าเทียมกันระหว่างทั้งสองชนชั้น

กฎหมายนี้เป็นชุดของกฎหมายที่มีการตราบทกฎหมายออกมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการประกันสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองของพวกเพลเบียนในช่วงต้นสมัยสาธารณรัฐโรมัน ทั้งนี้ก่อนที่จะมีการปฏิรูปนั้นกฎหมายที่ผ่านโดยสภาเพลเบียนจะไม่มีผลบังคับใช้กับชาวโรมันทั้งหมด แต่จะมีผลใช้เฉพาะกับพวกเพลเบียนเท่านั้นเนื่องจากเป็นกฎหมายที่ผ่านโดยสภาเพล

เขียนเท่านั้น Triggs [3] อย่างไรก็ตามก็ ภายหลังจากวุฒิสภาได้ผ่านกฎหมายวาเลเรีย-ฮอราเทียโน 449 ปีก่อนคริสตกาลแล้ว กฎหมายของพวกเพลเบียนหรือเพลบิสไซท์ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ผ่านโดยสภาเพลเบียนก็ได้มีผลบังคับใช้กับชาวโรมันทั้งปวง ทว่า ภายหลังจากมีการผ่านกฎหมายสาธารณชนหรือปุบลิเลียอีกหนึ่งร้อยปีต่อมาทำให้การรับรองสัตยาบันทางกฎหมายของเหล่า วุฒิสภาได้ถูกยกเลิกไปอย่างสิ้นเชิง Crawford [2] วุฒิสมาชิกไม่มีอำนาจในการล้มล้างกฎหมายของพวกเพลเบียนที่ออกมา จากสภาได้อีกต่อไป นอกจากนี้กฎหมายปุบลิเลียยังได้สร้างข้อจำกัดแก่ชนชั้นแพทริเซียนอย่างมาก ยกตัวอย่างเช่น การลงมติ กฎหมายเพื่อให้เกิดการยอมรับไม่ได้จัดขึ้นในวันที่มีแพทริเซียนมาสังสรรค์กันในตลาด ซึ่งวันตลาดถือเป็นการแทรกแซงทาง เศรษฐกิจอย่างหนึ่งโดยอาจมีผลประโยชน์แอบแฝง สิ่งเหล่านี้จึงกลายเป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมของพวกเพลเบียนเป็นอย่างมาก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพวกหาเข้ากินค่า และเป็นพวกใช้แรงงานที่แทบไม่มีเวลาพอเหมือนพวกแพทริเซียน Mousourakis [4]

อย่างไรก็ดี นับตั้งแต่อดีตที่ผ่านมาสังคมโรมันนั้นมีความแตกต่างกันระหว่างลำดับศักดิ์ของเพลบิสไซท์ซึ่งเป็น กฎหมายของพวกเพลเบียน และลีสอันเป็นกฎหมายของแพทริเซียน รวมถึงความเหลื่อมล้ำในการบังคับใช้กฎหมายในสังคม โรมัน การออกกฎหมายวาเลเรีย-ฮอเรนเซียได้เปลี่ยนสถานะภาพของกฎหมายเพลบิสไซท์ โดยกฎหมายที่ผ่านสภาเพลเบียน ได้รับการปฏิบัติเป็นกฎหมายอย่างทัดเทียมกับกฎหมายที่ผ่านวุฒิสภาโดยมีความศักดิ์สิทธิ์เท่าเทียมกันทุกประการ กระนั้นก็ตาม ในทางนิเทศนั้นกฎหมายชนิดเพลบิสไซท์และกฎหมายชนิดลีสอันแม้จะมีความเท่าเทียมกัน แต่ในทางปฏิบัตินั้นพวกแพทริ เซียนกลับมองว่ากฎหมายชนิดเพลบิสไซท์มีลำดับศักดิ์ที่ต่ำกว่าลีสอันที่ออกโดยพวกตนมาก

ข้อสังเกตที่สำคัญเกี่ยวกับกฎหมายโรมันมีด้วยกันสามชนิด ชนิดแรกคือโรเกชั่น (Rogationes) ชนิดที่สองคือเพลบิส ซายท์ (Plebiscita) และชนิดที่สามคือลีสอัน (Leges) โดยที่กฎหมายทั้งสามแบบมีความต่างกันดังนี้ โรเกชั่นเนส คือ “บทบัญญัติ” เป็นข้อเสนอสำหรับการตรากฎหมายขึ้นซึ่งถูกเสนอขึ้นโดยตริบูนเพลเบียนข้อเสนอบทบัญญัตินี้เป็นกฎหมายที่ ไม่สมบูรณ์ ซึ่งไม่สามารถที่จะนำมาใช้เป็นกฎหมายหรือประกาศบังคับใช้ได้ ในสังคมโรมันทั้งหมด เนื่องจากบทบัญญัตินี้เป็น เพียงกฎหมายซึ่งมีสถานะอาจถูกปฏิเสธได้จากวุฒิสภา ขณะที่เพลบิสไซท์ คือ “ประชามติ” นั้นเป็นข้อเสนอที่ถูกนำเสนอโดย ตริบูนโดยผ่านความเห็นชอบจากเสียงส่วนใหญ่ของชาวโรมันกลุ่มต่าง ๆ ในสภาเพลเบียนซึ่งมีทั้งพวกแพทริเซียนและเพลเบียน ด้วยกัน ทั้งนี้ภายหลังจากการออกกฎหมายวาเลเรีย-ฮอเรนเซียอีกครั้งใน 287 ปีก่อนคริสตกาล ประชามติจึงได้กลายเป็น กฎหมายสำหรับประชากรชาวโรมันทั้งหมดที่มีผลบังคับใช้กับทั้งพวกเพลเบียนและแพทริเซียน Crawford [2]

สรุป

อย่างไรก็ดี เพลบิสไซท์ไซท์ไม่จำเป็นจะต้องได้รับฉันทามติจากวุฒิสภาหรือเจ้าหน้าที่ระดับสูงแต่อย่างใด ส่วนลีสอัน คือ “กฎหมาย” ถือเป็นกฎหมายที่ถูกนำเสนอโดยเจ้าหน้าที่รัฐและได้ผ่านความเห็นชอบจากสภาเผ่าพันธุ์ (comitia tributa) หรือสภาหนึ่งร้อย (comitia centuriata) อย่างไรก็ตามหนึ่งมา ทั้งนี้เพลบิสไซท์นั้นสามารถผ่านเป็นกฎหมายได้หากได้รับการ อนุมัติจากเสียงส่วนใหญ่จากสภาเผ่าพันธุ์หรือสภาหนึ่งได้เช่นกัน ตัวอย่างของกฎหมายชนิดเพลบิสไซท์ อาทิ กฎหมายเกนูเซีย (Genucia law) ที่ผ่านสภาใน 342 ปีก่อนคริสตกาลซึ่งกำหนดว่ากงสุลหนึ่งคนจะต้องมาเป็นพวกเพลเบียน กฎหมายอูกูล เนีย (Ogulnia law) ซึ่งให้สิทธิพวกเพลเบียนเป็นนักบวชได้ครั้งหนึ่งในคณะปอนทิฟิซ (pontifices) และคณะออกูเรส (augures) กฎหมายฮอเรนเซีย (Hortensia law) ที่มีผลบังคับให้ชาวโรมันทุกชนชั้นต้องทำตามกฎหมายที่ผ่านจากสภา เพลเบียน กฎหมายแมเนีย (Maenia) ที่มีผลให้วุฒิสภาอนุมัติหรือเห็นชอบกฎหมายทุกฉบับที่ผ่านโดยสภา เพลเบียน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] Gwynn, David M.. (2012). **The Roman Republic: A Very Short Introduction**. Oxford: Oxford University Press.
- [2] Crawford, Michael. (1993). **The Roman Republic**. Harvard: Harvard University Press.
- [3] Triggs, Samuel. (2021). **An Introduction to the Roman World: Kingdom-Republic-Empire**. London: Routledge.
- [4] Mousourakis, George. (2007). **A Legal History of Rome**. London: Routledge.
- Smith, R. Scott. (2014). **Ancient Rome**. Indiana: Hackett Publishing Company, Inc.
- Beard, Mary. (2015). **SPQR: A History of Ancient Rome**. London: Routledge.
- Bringmann, Klaus. (2007). **A History of the Roman Republic**. Cambridge: Polity press